

آنارکي ۽ رهنڊ

پڄار:

اسٽيون پنڪر (Steven Pinker) وٽي نبشتانڪ ”The Better Angel of our Nature“ ۽ تهءَ نبيس ايتَ ته انون بني آدم پرايمن اين اهڏيءَ تهءَ ساه ڪشگ انت، پرچہ ته جنگ ۽ جدل، گس جنگي (Civil War) ۽ سرد جنگي ۽ پڌ روچ ۽ روچ ڪم تران بوتگ انت۔ اسٽيون پنڪر گون وٽي همبراهان ”Behavior Approach“ ۽ گيشتر منوگر انت ۽ هميشي ۽ وسيلهءَ ميانى دورہ يورپي جنگيءَ 30% ۽ گيش مردمانى ڪوشءَ بابت ۽ وٽي ليڪه ٿي ڏيم ۽ آورنگ۔ ڊومي نيمگ ۽ وهڏي ۽ مرچيگي نيڪراهي جنگ ۽ چار اين ته 20% مردم مرگ ۽ ڊپار بوتگ انت۔ انچوشڪه بيستمي ڪرن ۽ 0.7% مردم جنگا جنگ بوتگ انت۔ بلئي 1946 ۽ نيوكالونيل جنگ، وٽي ما وٽي جنگ، ميان اُستمانى وٽي ما وٽي جنگ ۽ چڪچيني ۽ تهءَ مزين ڪساس ۽ ڪمي يي اٽڪگ۔

همي وڙه فرانسز فوڪوياماءَ گوشگ هميش انت ته پلستيني ۽ اسرائيلي، آرمانيا ۽ آزرى ۽ نندوک يڪ ڊومي ۽ گوماجنگ ڪن انت بلئي مزين جنگ ۽ ڪساس ڪم تر اٽڪ۔ همي رنگ ۽ جون مولر منانڪ ۽ درونت دنت، انچوش گلامي يڪ وهڏي ۽ منگ بوتگ بلئي وهڏي همبراهي ۽ اخلاقي رڌ منگ نه بوتگ ۽ دلپروش ڪنگ بوتگ انت۔ همي هساب ۽ جنگ هم وهڏ وهڏي سر ۽ دلپروشي ۽ آماچ بيت۔¹

برزه گوشتگي گيا لبرل ازم ۽ منوگر گيش تران ۽ باوست ڪن انت۔ لبرل ازم استان ۽ رهنڊان Hierarchy ۽ چما چار انت ۽ همائي رڌ ۽ گيشينگ ۽ جهڏ ۽ ڪوشست ڪن انت۔ چوشڪه آشوبى جهڏڪار هاسڪر مارڪسٽ گوش انت گلوبل جوڙشت (Global Structure) هم Hierarchy رهنڊ ۽ گون بندوک انت ۽ همي Hierarchy رهنڊ زورگري ۽ پيداوار انت۔ بلئي دنيا ۽ بندپتر همي گوش ايت ته 1492 ۽ وهڏي ۽ ڪه ٿي دنيا ۽ مزين زورگري استان در گيتڪ انت تاں 1616 ۽ پروٽسٽنٽ ۽ ڪهيتولڪ ۽ ميان ۽ سي سالان داں جنگ برجاه منت۔

1648 ۽ treaties of Westphalia فرانس ۽ توانگري بادشاه لوٽس به بيت، يا روس ۽ پيٽر ۽ پروشيا ۽ فريڊاڪ هر سهپناني هيال هميش انت ته دنيا ۽ اگان رهنڊي است انت ته آنارڪي انت۔ آنارڪي رهنڊي مستري منوڪ گواچن پسند (Realists) انت، آن گوش انت ته استان پرشت ۽ پروشيان ميان اُستمانى رهنڊي ته وڏي بوتگ انت۔ آنارڪي رهنڊي چه مرا د ايش انت ته دنيا ۽ رهنڊ ۽ جوڙشت آنارڪي انت، بلڪين چوشيان استان ۽ نيست انت ته ڊومي استان ۽ سر ۽ هاڪمي به ڪنت۔ چوشڪه آنارڪي ۽ ته وحداني رهنڊ انت۔ ايشي ۽ چه مراد هميش انت ته استان ميان اُستمانى رهنڊي ته بنجابي ڪارست ۽ ڪرڌ ۽ پيلو ڪنت، پميشڪه نه تهپ اداره استان ۽ چه بالاتر انت نٿيڪه ڏني ادارا چوشيان ڪرڌي است انت ته ايدگه ملڪاني جيڙهاني تهءَ دزمانجي ڪت به ڪن انت ابيد يو اين ۽ بني آدمي هڪاني ادارا۔ پميشڪه ايدگه اداره ڪمڪاري ڪارست ۽ بستاره زانگ بنت۔²

آنارڪي رهنڊي چه پيسر اے زانگ الهى انت ته آنارڪي ۽ جند چي يي؟ آنارڪي رهنڊي بندپتري ليڪه چي انت؟ چون آنارڪي استان ۽ لاچار ڪنت ته آن جنگ به ڪنت انت؟ آنارڪي رهنڊي ته استان چون وٽي نپ ۽ سيتا به پاهاز ايت ۽ چون آنارڪي رهنڊي دنيا ۽ وشهالي ۽ ايمني ولگوج ڪتگ؟ اے چيز چارگ ۽ تپاسگي انت۔

¹ Essential of International Relation by Karen A. Mingst Ivan M. Areguin Toft at New York London.

² Essentials of International Relation by Karen A. Mingst Ivan M. Areguin Toft at New York London.

انارکی رہبند ء آئیءبندپتری پشدر :

انارکی یونانی زبان ء لبزے کہ انارکواء (Anarcho) چه در اٹکگ - ایشی ء مانا ء بزانت ہمیش انت کہ ابید ءواکداری - بزانتکہ دنیا ء رہبند ء تہ ء واکداری نیست انت کہ آ جنگ ء جدلاں داشت کت بہ کنت ء میان اُستمانی کانودء برجہا داشت کت بہ کنت۔

انارکی رہبند گواچن پسندی (Realism) ء پک مزنیں بہرے لیکگ بیت۔ گواچن پسندانی نزیک ء میان اُستمانی رہبندے است تہ آ ایوک ء تہنا انارکی انت ء دومی نیمگء جنگانی مستریں سبب اوں انارکی انت۔³ مسالء ہبر ء یورپ ء تہء نیپولین ء جنگ سک نامدار انت پرچہ کہ نیپولین ء سرجمیں دنیا تاراج کتگ - بلئے پدا آ 1815 ء والٹرلو (Waterloo) ء جنگ ء پرورش وارت۔

دومی دیم ء وهدے کہ روایرنندء کنسرت آف یورپ کہ ویانا ء کانگرس جوڑ بیت تہ تہنا ہمے دورء ایمنی ء وشہالی یے ماں یورپ ء تہء کیت انت بلئے چریشی ء ابید ہم دگہ کسان کسانیں جنگ ء جدل گندگ بنت انچوشکہ 1854 ء کریمین جنگ ء 1842 ء چین ء برطانیہ ء میان ء افیون جنگ (Opium War) ء درور بندپترے تہء دست کیت انت۔ دومی نیمگء 1885 ء وهدے برلن کانگرس ء تہء بازیں اپریکی ملکاں نوآبادیاتی تاگت بہر ء بانگ کن انت ء پدا اپریکی ملکانء کیمرون ، تنزانیہ ء جرمنی ء ر ادیگ بنت۔ نوزدہمی کرن ء گڈسر ء اپریکی ملک 85 درسد زورگریں تاگتانی ایردست ء گلام بوتگ انت۔

بندپترے تہء لہتیں جنگ است انت کہ درستان چه گیش مزنیں جنگ ہیال کنگ بنت انچوشکہ 1877 ء پاد اٹکگیں روس ء ترکی ء میانء جنگ، 1807 ء فرانس ء پروشیا ء جنگ، 1898 ء اسپین ء امریکہ ء جنگ، 1899 برطانیہ ء بور ء جنگ ہوار انت۔ چریشی ء پدا اولی ء دومی جہانی جنگ، سرد جنگ 9/11 ء وئیل انت۔ اے ہونریچیں جنگاں چه پدا دنیا ء تہء کدی ہم ہشکء نہ نشتگ بلکیں مدام جنگ ء جدلانی دیمپان ہوانء پیداک انت ء دنیا ء چوشیں جاگہ یے نیست انت کہ اودء جنگ گس جنگی ء نسلی جنگ گندگ مئیت انت۔ یورپ ء تہء یوکرین ء جنگ ء چه ہمے چیز گیش ء گیوار کت کہ دنیا انگت آ رنگء لبرل نہ انت چوش کہ آ وت ء را پیش داریت۔

چوشکہ امریکہ دنیا ء تہء مزنیں تاگتےء بستارء زانگ بیت ء اے گپ ء تہء ہچ شک نیست انت کہ آ مزنیں تاگتے بلئے یوکرین ء روس ء جنگ ء پدا اے چیز پدر بوت کہ ہما استان کہ آ امریکہ ء گوما نزیک انت بلئے چریشی ء ابید ہم روس ء پدکرد ء ایر جنگ ء نہ انت - انچوشکہ انڈیا، سعودی عرب انت۔ چوشکہ سعودی ء اے پدکرد ہما وهدی پدر بوت وهدے کہ امریکہ ء گوش کت تو وتی تیل ء پیداوار ء گیش بہ کن بلئے سعودی عرب ء نہ من ات۔ ہالانکہ سعودی عرب خلیج عرب ء تہء توانگرتریں ملک انت ء امریکہء جنگی سامانانی امپوٹر کنوک انت بلئے چریشی ء ابید ہم آئی ء نہ منگ سوالی ء نشانے۔

دومی دیم ء مالی کہ اپریکہ انت کہ آ سکیں نیزگاریں ملکہ بلئے فرانس ء وڑیں مزنیں استانے کہ آئی ء پئوج وهدے کہ مالی ء کیت انت تہ اودء جنگ ء پسات پیداک انت تہ آیاں واٹر فرانس ء دیم دیگ بیت گڑاچریشی ء ابید ہم فرانس آئی ء را ہچ کت نہ کنت۔ ادء چه گپے تچک بوت کہ جنگ مدام انارکی ء سببء پیداک بیت۔ بلئے

³ Anarchic: by Arthur M. Eckstein The Britannica.com

دومی نیمگہ لبرلزم ۽ منوگرگوش آنت کہ انارکی رہن میان اُستمانی ادارہانی وسیلہ گہ دار کنگ بیت ۔ ہمیشکہ لبرل گواچن پسدانی منانکاں یک سائنٹفک منانکے نہ لیک انت ۽ آسانی لیکہاں رد کن انت۔⁴

اورلی رندہ انارکی رہند ۽ گپ یونانی بندپتر نویس تھوسیدائز ۽ دیمہ آورتگ۔ تھوسیدائز ۽ وتی نامداریں کتاب ”History of the Peloponnesian war“ کہ ایشی ۽ تہ یونان ۽ دو مزنیں شہری ریاست ایتھنز ۽ اسپارٹا ۽ میانہ پاد اتکگیں جنگ ۽ بابت ۽ گپ جنت تہ اودہ انارکی رہندہ سرہ تران کنت۔ اے کتاب ۽ تہ تھوسیدائز انارکی رہند ۽ لہتیں رہندان گیشین ایت انچوشکہ آئی ۽ ہیال ۽ لیکہ ۽ ردہ استان وتی راجی نپ ۽ سیت ۽ راجی سلامتی ۽ وت بہ پاہاز ایت۔⁵

ایشی ۽ یک درورے ایش انت کہ پاکستان 1954 ۽ SEATO 1955 ۽ CENTO ۽ ہوار بیت ۔ آہمے اوستہ دار ایت کہ اردیں ملک ۽ سرہ جیڑہ یے پاد کیت انت تہ امریکہ دیمہ درکیت انت ۽ آئی ۽ کمک ۽ کنت بلئے 1956 - 1970 ۽ جنگ ۽ امریکہ دست دراجی ۽ کمک ۽ ابید آئی ۽ سرہ بازیں بندش جنت۔ تھوسیدائز وتی اہدہ زمانگہ ہمے گپ دیمہ آورتگ کہ میان اُستمانی رہند ۽ تہ انارکی ۽ جیڑہ آست انت ، پرچہ کہ ایش یک انچیں رہند ۽ تہ اودہ کسے را ہم واک ۽ اختیار نیست انت ہمیشکہ آرڈر برجم دارگ ۽ واستہ بیلنس آف پاور ۽ بوگ المی انت، بلے تھوسیدائز ۽ بیلنس آف پاور دگہ وژ چار اتگ۔ انچوشکہ ہوبز ۽ ایدگہ گواچن پسندان تھوسیدائز ۽ بیلنس آف پاور ۽ بزانت چوش زرتگ کہ زوراکیں استان نزوریں استانہ سرہ ایردست بہ بیت۔⁶ بلئے ہوبز (Hobbes) زوراکیں ۽ نزوریں ریاست ۽ لیکہ ۽ ار رد کنت۔ ہوبزگوش ایت ہمک استانہ است تہ آبرار انت۔ بزانتک آگوش ایت نزوریں استاناں ہم انچیں تاگت است انت کہ توانگریں استاناں پروش دات کت بہ کن انت۔⁷ ایشی ۽ یک درورے 1904 ۽ جاپان ۽ روس ۽ جنگ انت کہ سرجمیں یورپی ملک ہمے اوستہ نند انت کہ روس جنگ ۽ باج بارت بلئے کارجہی پدمنتگی ۽ سببہ روس اولی رند ۽ یک ایشیا ئیں ملکہ ۽ دیمہ ۽ پروش وارت۔⁸

تھوسیدائز ۽ چہ پدتھومس ہوبز اولی Social Contractualist بیت کہ انارکی رہند ۽ میان اُستمانی جہت ۽ یک سائنسی کار رہندہ ۽ ردہ پیش کنت۔ ہوبز وتی کتاب ”Leviathan“ ۽ تہ ”State of nature“ ۽ لیکہ ۽ دیم ۽ کار ایت۔ بہ گپتہ ہوبز بنی آدمی پیدائشت ”state of nature“ ۽ تہ بوتگ ۽ ”state of nature“ ۽ رہند کہ است ات تہ وت انارکی رہندہ گون بندوک انت۔ ہمیشکہ ہمک مردم برابر انت ۽ آیاں اے ہک است انت کہ آ وتی ہک ۽ اگبالاں گون سکيورٹی ۽ وسیلہ پاہاز ات کت بہ کن انت۔⁹ اے ہک ۽ اگبالی تہ جنگ ۽ جدلہ ہم ہک دیگ بوتگ۔ ہوبز ۽ ہیال ۽ ”State of nature“ وت انارکی انت ہمک مردم ہمے واہگ دار ایت کہ آ تاکتور بہ بیتہ ہمے تاکتور بوگ ۽ واہگ انت کہ کدی ہم ہلاس بوگ نام نہ زانت ۽ انسان ہمیشکہ پاور ۽

⁴ Anarchic: by Arthur M. Eckstein The Britannica.com

⁵ Essentials of International Relation by Karen A. Mingst Ivan M. Areguin Toft at New York London.

⁶ The Political Realism of Thucydides and Thomas Hobbes. By Mareike Oldmeinen at E. International Relation on Feb.17, 2010.

⁷ The Political Realism of Thucydides and Thomas Hobbes. By Mareike Oldmeinen at E. International Relation on Feb.17, 2010.

⁸ Essentials of International Relation by Karen A. Mingst Ivan M. Areguin Toft at New York London.

⁹ Essentials of International Relation by Karen A. Mingst Ivan M. Areguin Toft at New York London.

ہاترے جہدے کوشستہ تہ انت چوشکہ اے جہدے کوشستہ تہ بنی آدمی کشتہ کوش گونڈیں گے۔ انچوشکہ ہوبز گوش ایت کہ:

“War all against all”

ادہ ہوبز انارکی رہبندہ استانہ نگاهہ چار ایت بلئے ہوبز اولی مردم بوتگ کہ آئیہ میان اُستمانی انارکی رہبندہ لیکہ دیمہ آورتگ۔¹⁰ دومی نیمگہ ہوبزہ ہیالہ لیکہ ایش انت واہشت پاورہ ہاترہ ودی بہ بیت تہ اے واہشت ہما وھدہ مردمانی میانہ ہلاس بنت وھدے کہ راجمانی اژاند جوڑ بہ بنت۔ پرچہ کہ راجمانی اژانداں چہ استان جوڑ بیتہ استانہ تہ انارکی رہبندہ لیکہ آ اُلسہ روشتاں گرہ دار کنت، بلئے ادہ سوال ایش انت کہ گرا انارکی رہبندہ کجاشت؟ ہوبز گوش ایت کہ انارکی رہبندہ میان اُستمانی رہبندہ لیکہ ادہ سوال ایش انت کہ گرا انارکی رہبندہ تہ بیت۔ بلئے “War all against all” ہر وھدہ استانانی میانہ برجہ مان ایت۔

ہوبزہ ہیالہ لیکہ پد ا ہنز مورگنتھو (Hans Morgenthau)ہ کار کتگ۔¹¹ اولی جہانی جنگہ پد ہنز مورگنتھو کتاب “Politics among nation”ہ تہ نبشتہ کنت گواچن پسندیہ سہ رہبندہ انتہ آسانی تہ یک رہبندہ میان اُستمانی رہبندہ انارکی انت۔ ہمہ انارکی رہبندہ تہ ہمک استان یک کشاں چیلے تہ کہ کجام نہ کجام رنگے پاور منی دستہ بتیت انت۔¹²

انارکی رہبندہ میان اُستمانی سیادیہ تہ بنجاہی بستارے آست انت انچوشکہ ایڈم گوش ایت میان اُستمانی سیادیہ مزین لیکہ یے ہمہ گپہ منوگر انت کہ میان اُستمانی رہبندہ انارکی انت۔¹³ کینیتہہ ہیالہ انت کہ انارکی رہبندہ یک انچیں رہبندہ تہ انت کہ آئیہ تہ جنگہ کشگ سکین روچ روزینی پد کردے۔¹⁴ انچوشکہ کینیتہ وتی کتاب “The Theory of International Politics”ہ تہ انارکی رہبندہ جوانیں وڑے گیشین ایت۔ ہمیشکہ کینیتہ نوکیں لیکہ یے آرگہ سوبین بیت۔ کینیتہ وتی کتابہ تہ دو منتگیں منانکہ لیکہی درونتہ دیمہ کار ایت۔ ما ادہ کینیتہ لیکہی درونتہاں چارگہ کوشستہ کنیں۔ آوتی لیکہی درونتہ تہ گوش ایت ایمنیہ جنگ میان اُستمانی انارکی رہبندہ تہ بہرہ بانگی تاگتہ گون بندوک انت۔¹⁵

کینیتہ بہرہ بانگی تاگتہ گیشوار کنانہ گوش ایت کہ انارکی رہبندہ تہ استان ہرچی بہ لوٹ ایت تہ آ کت کنت پرچہ کہ ایڈگہ ادارہ استانہ چہ کستریں لیکگہ بنت انچوشکہ یو اینہ دگہ بازین ادارہ انت۔ دومی گپہ ایش انت کہ آسانی کرہ چوشیں واکہ بودناکی یے نیست انت کہ آ ریاستہ روشتہ را گرہ دار کت بہ کن انت۔ ایشیہ لہتیں دروش چوش انت وھدے ہندوستان آرٹیکل 370ہ ہلاس کنت تہ ہمہ پد کرد یو این اوہ ریزولیوشنہ ہلاپہ روتہ بلئے چوشکہ ہندوستان اے چیزہ ہیالہ نہ دار ایت۔ وھدے روانڈاہ پوچہ دستہ 75000 توتوسیہ اقلیتہ مردم جنگ بنت تہ 2003ہ بگر دان 2008ہ سوڈانہ مردم جنگ بنتہ دگہ 250000 مردم درپہ در بنت بلئے چریشیہ آید ہم یو این او ہچ کت نہ کنت۔ دگہ یک یک درورے ایش انت وھدے 1998ہ بگراں

¹⁰ Essentials of International Relation by Karen A. Mingst Ivan M. Areguin Toft at New York London.

¹¹ Pol-Realism in International Relation, at Stanford Encyclopedia of Philosophy July. 20, 2010.

¹² Essentials of International Relation by Karen A. Mingst Ivan M. Areguin Toft at New York London.

¹³ Essentials and Contractualist Approaches to Anarchy: by Miriam Dornan, on August 29, 2011.

¹⁴ Anarchic: by Arthur M. Eckstein The Britannica.com

¹⁵ Essentials of International Relation by Karen A. Mingst Ivan M. Areguin Toft at New York London.

داں 2009ء کانگو ء 5.4 ملین مردم جنگ بیت ء 1.4 ملین مردم درپہ در بیت بلئے یو این او دیمء نثیت انت۔ دومی جہانی جنگ ء پد انچوشکہ گوش انت سیمی مستریں ہونرچیں جنگ ہمیش بوتگ۔ بلئے دومی نیمگء انوں یوکرین ء جیڑہ ء سرء یو این او ء بازیں کوشست کتگ کہ روس ء جنگ ء سہل ء ترانے نیمگء بیار ایت بلئے چریشی ء ابید ہم یوکرین ء جنگ انگت برجم انت۔

وہدے یو این او ء جنرل سیکرٹری پہ سہل ء ترانے ہاترے یک روچے یوکرین ء روت انت تہ روس ہمودء وتی بازیں میزائلان یلے دنت۔ یک رپورٹرے آئی ء گوش ایت کہ تئی آہگ ء نیت ء روس ء میزائل جنگ انت تہ آ گوش ایت کہ من چوشیں ارزشداریں مردمے نیاں کہ روس منی آہگ ء پدء میزائل بہ جنت۔ چوشکہ کینیتہ ء ہیال ہمیش انت کہ انارکی ریبند ء تہ آستان برابر آنت ء درستیں آستاناں یک وڑیں ہک ء واکداری است انت۔ انچوشکہ اے گپ ساریگیں زانتکار ان ہم جتگ انت بلئے کینیتہ نوکیں گپ ایش انت کہ آستانانی ہک ء وکداری برابر آنت، بلئے ہمک آستان ء یک وڑیں بودناکی نیست آنت۔ بزآنکہ بہر ء بانگی تاگت انارکی ریبند ء توک ء ہمبروبری ء سرء نہ انت بلکیں ہمک آستانے بودناکی جتا جتا آنت۔ چوشکہ لہتیں آستان سیاسی رد ء توآنا انت تہ دگہ لہتیں آستان معاشی ردء مہکم انت ء چیزے پوجی ہساب ء توانگر انت ء لہتیں جمہوری ہساب ء تاکتور آنت۔¹⁶

بازیں زانتکار است انت کہ آکینیتہ انارکی ریبندء لیکہ ء رد کن انت۔ انچوشکہ ڈوینلے (Donnelly) گوش ایت کہ انارکی ریبندء کدی ہم میان آستانے ریبند ء تہ بنجاہی ارزشتے بوتگ ء نیست انت۔ ڈوینلے انارکی ء جاہ ء Hierarchy دیمء کار ایت۔¹⁷

دومی نیمگ ء بازیں زانتکار آست انت کہ آ کینیتہء من آنت۔ انچوشکہ گریس گوش ایت کہ انارکی بنجاہی فورس انت پرچہ کہ آ آستان ء مکسد ء واہشتاں گیشین ایت۔¹⁸ کینیتہء پد جون مارشیمیئر (John Marsheimer) گواچن پسند انی تہ سکین سان دور دیوکیں زانتکارے۔ انچوشکہ بازیں مردمانی ایراد ہمیش بوتگ کہ آستان پرچہ پاور لوٹ ایت؟ مارشیمیئرے بازیں منانک ء درونتانی گوما ایشیء پسو داتگ۔ انچوشکہ منانکے ایش انت کہ آستان یک انارکی ریبند ء تہ کار کنت۔¹⁹ بلے جون انارکی ریبند ء را یک نگاہ یے نہ چار ایت بلکیں آ بازیں رنگ ء تپاس ایت انچوشکہ آ گوش ایت پیسریگیں مردماں انارکی ء را یک جنگ ء جیڑہ یے سرپد بوتگ انت تہ انارکی چوشیں چیزے نہ ات بلکیں انارکی یک انچیں ریبندے کہ اودء بنجاہی واکداری نیست انت۔ آئیء ہیال ہمیش انت کہ اے ریبند ء تہ ہچ وڑیں Night Watchmen نیست کہ آستانے را پاہاز ات کت بہ کنت۔ پرچہ کہ انارکی ریبند یک انچیں جنگلے کہ دومی آستان زانت کہ آئیء دیمء ملک ء نیت ء واہگ چی آنت ء آ آئیء بابت ء چی چیڑگ ء انت؟ ہمے ہاترے ترس ہرچ وہدء انارکی ریبند ء تہ زوراور انت، ہمیشکہ سرجمیں آستان یکے دومی ء نیت ء واہگاں چہ ترس آنت۔²⁰

¹⁶ Is the Anarchical International System the Cause of War? By Morgane Griveaud, in E. International Relation.

¹⁷ Why Anarchy still Matter? By Silviya Lechner, at Journal of International Pol-They 14, June 2014.

¹⁸ Anarchy as the Founding Principle of International Relation: by Sebastian Plappert, UN 2017 at Grin.com

¹⁹ Why Anarchy still Matter? By Silviya Lechner, at Journal of International Pol-They 14, June 2014.

²⁰ Why John Mearsheimer is right? By Robert Kaplan, at the Atlantic, 2012.

ہمے ڈول ۽ جیم ۽ پیرزہ را گشت کہ انارکی میان اُستمانی ریبند ۽ Security Dilemma ۽ کار۽ کنت، پرچہ کہ انارکی ریبند ۽ تہ ریاست سیکورٹی داں ہما وھد۽ داشت کت نہ کنت دانکہ دگہ استانے آئی۽ باور مہ کنائین ایت کہ آئی۽ ملک سیکور نہ انت۔ پمیشکہ ہمک استان لوٹ ایت آئی۽ را گیشا گیش تاگت بہ رس ایت ہمے ہاتر۽ آیکے دومی۽ نپ۽ تاوانانی ہیال۽ نہ دار انت۔²¹

اد۽ چہ یک گپے تچک بوت کہ بازیں زانتکاراں انارکی ریبند جتائیں وڑ۽ گیشیتنگ بلئے درستیں زانتکار یکیں گپ۽ سر۽ اوشتگ انت کہ میان استمانی ریبند انارکی انت، پمیشکہ اد۽ ہر کجام استانے۽ وتی کمک وت کنگی، وتی جیڑ۽ وت گیشینگ انت۔

1- وت کمکی: (Self-Help)

چوشکہ سرجمیں گواچن پسند ہمے گپ۽ سر۽ بیسہ کن انت کہ میان استمانی ریبند انارکی انت ۽ اے ریبند ۽ تہ ہمک استان ہمبرابر انت بلئے ہمک استان ۽ بودناکی دگر انت۔ پرچہ کہ لپتیں استان است انت کہ گیشتر تاکتور انت۔ دومی ہیال ۽ لیکہ ہمیش انت کہ انارکی ریبند ۽ تہ کس کسی سر۽ بیسہ نہ دار ایت۔ پرچہ کس کسی نیت۽ واہگاں چہ زانتکار نہ انت پمیشکہ ہرکس وتی کمک۽ مانزمان وت انت۔ ہمے گپ۽ کرن اے۔ میسٹ (Karen A. Mingst) گیشین ایت کہ ہمک استان۽ را لوٹ ایت کہ وت وتی مہتاج بہ بیت پرچہ کہ بازیں رنداں انچیں جاور ہم کیت انت کہ اتحادیں ملک بدیں جاوراں پشت۽ کنز انت۔²²

تھوسیدائز ۽ کتاب ۽ تہ نامدارترین بنتران Melian Dialogue انت۔ میلوز، پیلو پنسٹن جنگ ۽ تہ نیوٹرل بیت۔ ایتھنز Melos A ۽ ایردست۔ وھدے میلوز ایردست کنگ بیت تہ میلوز ۽ مردم باکیئن۽ چہ کمک لوٹ انت بلئے کس آیاں دپی جستے ہم نہ کنت۔²³

انوں یوکرین ۽ سرجم۽ میلوز ۽ وڑیں ندارگے پیشدارگ۽ انے۔ بلئے گپ ایش انت کہ یوکرین ۽ مردم انگت گپگیری کنگ۽ انت، چوشکہ اے میلوز ۽ تہ چوش نہ بوتگ۔ کینیتھ تہی سیاست ۽ میان استمانی سیاست ۽ را جتائیں رنگ۽ گیشینگ ۽ کوشست ۽ کنت۔ آ گوش ایت کہ تہی سیاست ۽ تہ بنی آدم وت وتی مہتاج نہ انت بلکیں آئی۽ جان ۽ مال ی کمک۽ ہکومت کنت۔ بلئے میان استمانی سیاست ۽ تہ استان وتی ہیال۽ وت بہ دار انت، پرچہ کہ انارکی ریبند ۽ تہ ہر ملک وتی کمک۽ وت بہ کنت۔²⁴

ہمے ڈول ۽ جون مارشیمپئر وتی کتاب ”The Tragedy of Great Power“ ۽ تہ گوش ایت کہ مزنین ۽ تاکتوریں استانان یکے دومی ۽ گور۽ ترس ایت پمیشکہ آیکے دومی۽ سر۽ بیسہ دار آنت۽ آ ہر وھد۽ وتی ہستانکی۽ ہاتر۽ جیڑ۽ انت۔²⁵

²¹ The Paradox of Anarchy: by Martin Lundquist, at Department of Pol-Science Stockholms Universitet.

²² Essentials of International Relation by Karen A. Mingst Ivan M. Areguin Toft at New York London.

²³ Melian Dialogue, euv, edu.com.

²⁴ The Political Realism of Thucydides and Thomas Hobbes. By Mareike Oldmeinen at E. International Relation on Feb.17, 2010.

²⁵ Constructualist Critique of Mearsheimer Concept of Anarchy, at Global Affair.

1950ء ایران وتی نیوکلیئر پروگرام ء بندت کنت بلئے ایران اسلامی آشوبء پد نیوکلیئر پروگرام ء دار ایت۔ وهدے کہ عراق ء ایران ء میانء جنگ ء ودی بیت تہ ایران وتی سیکورٹی ء جان سلامتی ء ہاترے نیوکلیئر پروگرام ء دواربندت کنت۔ بلئے امریکہ ء روابرند ء نیمگ ء بندش ء ایید ایران انگت وتی نیوکلیئر پروگرام ء سرء کار ء انت پرچہ کہ ہر ہما استانے گورے مروچی نیوکلیئر سلاہ آست انت ہمیشکہ دومی استان ارش کنگ ء ترس انت۔ ہمے ہاترے ایران زانت کہ آئیے گورے نیوکلیئر سلاہ مہ بیت تہ آئیے ملکی مڈیاں کس پاہاز ات کت نہ کنت۔²⁶

اگاں یوکرین ء وتی کمک ء ہاترے نیوکلیئر سلاہ جوڑ بہ کتیں گڑا روس ء یوکرین ء سرء ارش نہ کتگ ات انچوشکہ چارلس گلگیر گوش ایت کہ انارکی ء تہ Cooperation نہ بوتگیں گپے۔ ہمے یکیں گپ ء پداکینیتھ ہم گوش ایت کہ انارکی ء تہ Cooperation وت کمکی ء سبب ء چہ ناممکن انت۔²⁷ بازیں زانتکارانی گوشگ ہمیش انت کہ استان الاٹنس ہمے ہاترے جوڑ کن انت دانکہ آیانی سیکورٹی پاہازگ بیت کت بہ کن انت بلئے الاٹنس مجتی ٹیں چیزے نہ ات۔ ہمیشکہ الاٹنس ء چہ گیش وت کمکی ارزشت دیگ بہ بیت۔ انچوشکہ 1980 ء وهدے عراق امریکہ ء اتحادی یے بوتگ تہ امریکہ ء معاشی کمک، زراعت ء تہ Subsidies ء ایران ء ہلاپ ء ہم عراق ء کمک کتگ بلئے وهدے عراق 1990 ء کویت ء سرء ارش کنت تہ عراق ء سرجمیں اتحادی آئیے سرء بندش جن انت۔²⁸

جونیتھ ایل۔ پنکارڈ (Judith L. Pinkard) گوش ایت کہ استان ہستانکی ء Self-Preservation ء ہاترے وت کمکی سک باز المی بوتگ، انچوش المی بوتگ کہ ہمے وت کمکی ء سبب ء چہ League of Nation متاثر کتگ۔ بلئے وهدے اقوام متحدہ جوڑ بیت تہ وت کمکی ء لیکہ نزور تر ات پرچہ کہ یو این او پرایمنیں سیادی ء مچانکی سیکورٹی ء گپ ء کنت۔²⁹

2: انارکی رہبند جنگ ء سبب انت:

انارکی رہبند جنگ ء سبب بیت کت کنت۔ چوشکہ اے اسٹیٹمنٹ ہوئے State of Nature تہ گندگ بیت، وهدے گوش ایت War all against All ء پدامورگین گوش ایت:

"War of every state against every state" -³⁰

بزانکہ انارکی میان استمانی رہبند ء تہ پہ ملکی ہستانکی ء نیانی ہاترے المی انت تو جنگ بہ کن ئے دانکہ تئی ملکی ہستانکی بیم ء ترس ء چیرے مہ بیت۔ انچوشکہ بازیں زانتکار دومی جہانی جنگ ء درورے دینت کہ جرمنی دومی جہانی جنگ ء ہمیشکہ بنگیج کنت کہ آوتے را پاہازگ لوٹ ایت۔ ہمے ہاترے جرمنی پولینڈ ء ایڈگہ راجانی سرء ارش کنت کہ اودے مردم جرمن زبان ء گپ کن انت۔ ہمے ارشے سبب ء گریس ء جرمنی ء دو

²⁶ Realism Today: by Emanuela Voinea, on 2/1/2013 at E-International Relation.

²⁷ A Study of Self-help in Anarchic International System: by Aaron Fareis O, Chan: July 27.2010, at E-International Relation.

²⁸ The 3rd Lens Analysis, Anarchy and Self-help at wwnorton.com

²⁹ Self-help, Self-defense and self-preservation in International Relation: by Judith L. Pinkard: at Towson University Journal of International Affairs

³⁰ Is the Anarchic International System the Cause of war: by Morgane griveaud, E-International Relation.

بہرانی بہر بوتگ انت۔ چوشکہ روس ء ارش کنگ ء مانا ایش نہ بوتگ آ باکو ء Caucasus ء ایردست بہ کنت بلکیں آئی ء مراد ہمے بوتگ کہ آئی ء مڈی پاہازگ بہ بنت۔³¹

جیک ایس لیوئے گوش ایت انارکی رہبندء سببء جنگ کدی ایرماد نہ بیت۔ اول ایش انت کہ ریاست انارکی رہبندء تہء تچکء جنگ ء جدلء نیمگء رو آنت۔ دومی ایش انت ریاست لوٹ ایت کہ ایمنی بہ بیت، بلئے ریاست نہ زانت کہ دومی ریاستء نیت چی انت؟ چوشکہ ریاست 'A' وتی پاہازگء ہاترء سلاہ جوڑ کنگء بندات کنت ء مزنیں زرئے پہ پئوجء سرء ریچ ایت، بلئے ریاست 'A' ء ہمے پدکرد ذہنی ء نفسیاتی نادرابیء سبب بنت۔ انچوشکہ ریاست 'B' ء ہاترء اے چیز جنگی جارے مان ایت۔ میان اُستمانی سیاستء تہء گواچن پسند ایشیء را سیکورٹی ڈیلیما گوش انت۔³²

Paschalis Pechlivanis وتی نبشتانک "Anarchy and War: A Critique of Waltz Third Image" ء تہء گوش ایت کہ جنگ ہمے واستہ بیت پرچہ کہ چوشیں کسی یے نیست انت کہ جنگء داشت کت بہ کنت۔ گپ پدا انارکی ٹیگ انت۔ کینیتھ اے جستء دیمء کار ایت کہ جنگ چیء بیت؟ آ پدا وتی جستء پسوء سہ بہرء تہرانی تہء گیشین ایت۔

اولی تہر 'بنداتی گوناپ' انت کہ ایشیء تہء آ گوش ایت کہ جنگ بنی آدمء ابرمء سببء چہ ودی بیت۔ انچوشکہ ہویز گوش ایت کہ استان وتی ابرمء گون بندوک انت پرچہ کہ استانء ابرم ہمیش انت کہ ما آئیء را انارکی گوش ایں۔

دومی تہر ء 'دومی گوناپ' گوش انت کہ ایشیء تہء استان جند ہوار انت۔ انچوشکہ ایتہنزء سپارٹا بوتگ انت کہ دوئیں Allied Powers ء Axis Powers بوتگ انت۔ ایشیء مسالء انوگیں روس ء یوکرین انت۔

سیمی تہر 'سیمی گوناپ' نامء زانگ بیت کہ اے تہر جنگء گون بندوک ات۔ سہیں تہرانی تہء آ گوش ایت کہ میان اُستمانی رہبند انارکی انت ہمے ہاترء جنگ المی شے یے۔³³

انارکی رہبندء تہء تاگتانی بہرء بانگ بوگء سرء ہم جنگ بیت کت کنت۔ انچوشکہ وھدے تاگتانی بہرء بانگء گپ کیت انت تہء سہ چیز المء دیمء کیت انت۔ یونی پولر، ہائی پولرء ملٹی پولر ہوار انت۔ ہمے ڈولء بازیں زانتکارے گوش ایت یک یونی پولرء سببء چہ بازیں جنگ ء جدلے پاد انک کت کنت۔ بازیں زانتکارانی ہیال ہمیش انت کہ ہائی پولر ء ملٹی پولرء سببء جنگ پاد کیت انت۔ ہما زانتکار کہ گوش انت ہائی پولر گیشیں جنگء سبب نہ بیت پرچہ کہ ہائی پولرء تہء بس دو تاکتوریں ریاست دیم پہ دیم بنت ہمیشکہ یک دومیء سرء ہاسیں دلگوشداری نہ دئینت۔ وھدے کہ ملٹی پولرء تہء مزنیں تاکت باز بنت تہء ایشانی میانء جنگ ء جدلء گیشیں گمان بہ بیت۔ چوشکہ 1686ء بگر داں 1945ء دنیاہ تہء ملٹی پولر بوتگ انت ہمیشکہ بازیں استانے جنگانی

³¹ Explaining War: A Comparison of Realism and Constructivism: by Ksawery Lisinski, 5/3/2012 at E-International Relation.

³² Realist: The Science Direct Report.

³³ Anarchy and War: By Syparchalis Pechlivanis, July, 8, 2012.

آماچ بوتگ انت۔ انچوشکہ اول ء دومی جہانی جنگ مسترین درور آنت۔ بلئے 1945ء پد بائی پولر رہبندے امریکہ ء سوویت یونین ء رنگ ء دیم ء کاینٹ ء ایشانی میان ء سرد جنگ وڑیں پساتے دیم ء کیت انت۔³⁴

بازیں زانتکار است انت کہ آ انارکی رہبندے منوگر انت انچوشکہ گواچن پسند انت۔ دومی دیم ء بازیں لبرل ء Constructivist زانتکار است انت کہ اے رہبندے سرء ایراد گر آنت۔ بلئے انارکی رہبندے میان اُستمانی سیاست ء سرء بلائیں اسر ء سانے پشت کیتگگ۔ انچوشکہ کینیتھ گوش ایت کہ

"انارکی رہبندے تہ ء ہچ وڑیں ایمنی ء گنجائش نیست انت۔"

سحر بلوچ

بی ایس او آزاد

---

³⁴ Structuralism Realism: by John Mearsheimer.